

Total No. of Printed Pages: 2

SUBJECT CODE NO: - Z-1160
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. S.Y. (Sem-IV)
Examination March / April - 2023
Political Science - VII (Indian Government & Politics)

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks: 50]

N. B

Please check whether you have got the right question paper.

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Use blue or black pen only.
- 3) Use pencil for diagram.
- 4) Use of any signs, attracting attention is prohibited.
१. सर्व प्रश्न सोडवा.
२. फक्त निळ्या व काळ्या पेनचाच वापर करावा.
३. आकृत्यांसाठी पेन्सिलचा वापर करावा.
४. कोणतेही लक्षवेधक खुण व सुचना करण्यास प्रतिबंध आहे.

Q1

A) Fill in the blanks. (Attempt All)

05

1. Article _____ to _____ of the constitution discuss the structure and functioning of the Supreme Court.
2. There are _____ types of lists with respect to the powers of the Center and the states.
3. The number of National parties in India is _____.
4. Chapter _____ of the constitution provides for the composition and procedure of the Central Election Commission.
5. The Mandal Commission report was submitted by Bindeshwari Prasad Mandal to the President in _____.

अ) रिकाम्या जागा भरा. (सर्व अनिवार्य)

- 1] राज्यघटनेच्या _____ ते _____ पर्यंत सर्वोच्च न्यायालयाची रचना आणि कार्यपद्धतीबद्दल चर्चा केलेली आहे.
- 2] केंद्र आणि राज्य यांच्या अधिकारासंदर्भात _____ प्रकारच्या सुची आहेत. (यादी)
- 3] भारतातील राष्ट्रीय स्तरावरील पक्षांची संख्या _____ आहे.
- 4] राज्यघटनेच्या _____ प्रकरणात केंद्रिय निवडणुक आयोगाच्या रचना, कार्य यांची व्यवस्था करण्यात आलेली आहे.
- 5] मंडल आयोगाचा अहवाल बिंदेश्वरी प्रसाद मंडल यांनी _____ साली राष्ट्रपतींना सुपूर्द केला.

B) Answer in a sentence (Attempt all)

05

1. When was the supreme Court established in India?
2. When was the National congress formed?
3. Who appoints the Central Election Commissioner?
4. What are the means of production of the state?
5. Mandal Commission was established during the tenure of which Prime Minister?

ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (सर्व अनिवार्य)

१. भारतात सर्वोच्च न्यायालयाची स्थापना केव्हा झाली?
२. भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेसची स्थापना कोणत्या साली झाली?
३. केंद्रिय निवडणुक आयोगाच्या मुख्य आयुक्ताची निवड कोणाकडून केली जाते?
४. राज्याच्या उत्पादनाची साधने किती प्रकारची असतात?
५. मंडल आयोगाची स्थापना कोणत्या पंतप्रधानांच्या कार्यकाळात झाली?

Q2

A) Explain concepts/terms/units/events. (any two)
(Word limitation 60 each answer.)

10

1. Judicial Activism.
2. Sarkaria Commission.
3. Elections and their malpractices,
4. Mandal Commission.

अ) संकल्पना/संज्ञा/घटक/घटना स्पष्ट करा. (कोणतेही दोन)
(किमान शब्दमर्यादा ६० शब्द)

- 1] न्यायालयीन सक्रीयता.
- 2] सरकारीया आयोग.
- 3] निवडणुकीतील गैरप्रकार.
- 4] मंडल आयोग.

B) Attempt Answers in short. (any two)
(Word limitation 60 for each answer.)

10

1. Explain the drawbacks of Judicial Activism.
2. Define pressure group and explain its types.
3. Explain the formation of language wise regional structure.
4. Explain the concept of welfare state.

ब) थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

- 1] न्यायालयीन सक्रीयतेचे दोष सांगा.
- 2] दबाव गटाची व्याख्या सांगुन त्याचे प्रकार विषद करा.
- 3] भाषावार प्रांतरचनेची निर्मिती स्पष्ट करा.
- 4] कल्याणकारी राज्याची संकल्पना स्पष्ट करा.

Q3 Answer in details. (any one.)
(word limitation 200 words)

20

1. Explain the difference between a political party and a pressure group.
2. Explain PIL in details.

सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही एक)
(शब्दमर्यादा किमान 200 शब्द)

- 1] राजकीय पक्ष आणि दबाव गट यांच्यातील फरक स्पष्ट करा.
- 2] जनहीत याचिकेचे सविस्तर विवेचन करा.

Total No. of Printed Pages: 3

SUBJECT CODE NO: - Z-1161
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. S.Y. (Sem-IV)
Examination March / April - 2023
Political Science - VIII (International Relations)

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks: 50]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Use blue or black pen only.
- 3) Use pencil for diagram.
- 4) Use of any signs, attracting attention is prohibited.
१. सर्व प्रश्न सोडवा.
२. फक्त निळ्या व काळ्या पेनचाच वापर करावा.
३. आकृत्यांसाठी पेन्सिलचा वापर करावा.
४. कोणतेही लक्षवेधक खुण व सुचना करण्यास प्रतिबंध आहे.

Q1

A) Fill in the blanks (attempt all)

05

1. The world Trade Organization was created in the year _____.
2. India's nuclear weapons development program is based on the principle of Deterrence _____.
3. The member country of SAARC organization is _____.
4. The Nations of South East are Known as _____.
5. The number of members of ASEAN organization is _____.

अ) रिकाम्या जागा भरा (सर्व अनिवार्य).

१. विश्वव्यापार संघटनेची निर्मिती सन _____ मध्ये झाली.
२. भारताचा अण्वस्त्र विकास कार्यक्रम हा _____ प्ररोधनाच्या तत्वावर आधारित आहे.
३. सार्क संघटनेचे सदस्य राष्ट्र _____ आहेत.
४. दक्षिणपूर्व आशियाई राष्ट्रे _____ म्हणुन ओळखली जातात.
५. आसियान संघटनेची सदस्य संख्या _____ आहे.

B) Answer in one sentence (attempt all)

05

1. What is the types of Deterrence?
2. When was the terrorist attack on the world Trade Center in New York and the Pentagon office in Washington USA?
3. World Environment Day is celebrated on which day?
4. Where is the headquarters of the ASEAN organization Secretariat?
5. Which is the main objectives of the International Monetary Fund?

ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा (सर्व अनिवार्य)

१. प्ररोधनाचे प्रकार कीती आहे?
२. अमेरिकेमधील न्यूयॉर्क येथे विश्वव्यापार केंद्र व वॉशिंग्टन मधील पेन्टागॉनच्या कार्यालयावर दहशतवादी हल्ला केव्हा झाला?
३. विश्व पर्यावरण दिन म्हणून कोणता दिवस साजरा केला जातो?
४. आसियान संघटनेच्या सचिवालयाचे मुख्यालय कोठे आहे?
५. आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधी या आंतरराष्ट्रीय संघटनेचे प्रमुख उद्दिष्ट कोणते आहे?

Q2

A) Explain concepts/Terms / Units / events (any two)

10

(Word limitation 60 each questions)

1. Terrorism
2. Deterrence
3. SAARC
4. Non- alignment.

अ) संकल्पना / संज्ञा / घटक / घटना स्पष्ट करा. (कोणतेही दोन)

(प्रत्येक प्रश्नास किमान शब्द मर्यादा ६० शब्द)

१. दहशतवाद
२. प्ररोधन
३. सार्क
४. अलिप्ततावाद

B) Attempt answer in short (any two)

10

(Word limitation 60 for each question)

1. Explain the characteristic of collective security.
2. Explain the aims and Principles of Deterrence
3. Described the characteristics of Environmentalism.
4. Explain the objectives of the International Monetary Fund.

ब) थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन)

(प्रत्येक प्रश्नास किमान शब्द मर्यादा ६० शब्द)

१. सामुहिक सुरक्षितता म्हणजे काय ते सांगुण वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
२. प्ररोधनाची उद्दिष्टे व तत्वे स्पष्ट करा.
३. पर्यावरणवादाची वैशिष्ट्ये सांगा.
४. आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीची उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा.

Q3 Answer in detail (any one)

20

(Word limitation 200 for each question)

१. Tell us what is non-alignment and discuss why non-alignment is obsolete today.

OR

२. Explain what is Deterrence and its characteristic and types.

सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही एक)

(प्रत्येक प्रश्नास किमान शब्द मर्योदा 200 शब्द)

१. अलिप्ततावाद म्हणजे काय ते सांगून अलिप्ततावाद आज कालबाह्य झाले का ? चर्चा करा
किवा

२. प्ररोधन म्हणने काम ने सांगून वैशिष्ट्ये व प्रकार सांगा.

Total No. of Printed Pages: 02

SUBJECT CODE NO: - Z-1402
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. T.Y. (Sem-VI)
Examination March / April - 2023
Political Science - XV Political Ideologies

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks: 50]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- 1) All questions are compulsory.
- 1) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.
- 2) Use black or blue pen only.
- 2) फक्त काळ्या किंवा निळ्या पेनचाच वापर करावा.
- 3) Use pencil for diagrams.
- 3) आकृत्यांसाठी पेन्सिलचा वापर करावा.
- 4) Use of any signs, attracting attention is prohibited.
- 4) कोणतीही लक्षवेधक खुण किंवा सूचना करण्यास प्रतिबंध आहे.

Q1 A) Fill in the blanks. (attempt all)

05

1. _____ was the founder of Fascist Party.
2. _____ is the pioneer of socialism.
3. Communist Manifesto is written by _____.
4. Fabian socialism was established in _____.
5. William Godwin is the first proponent of _____.

अ) रिकाम्या जागा भरा (सर्व अनिवार्य)

1. _____ हा फॅसिस्ट पक्षाचा संस्थापक होता.
2. _____ हा समाजवादाचा जनक आहे.
3. 'कम्युनिस्ट मॅनिफेस्टो' हा ग्रंथ _____ यांनी लिहिला.
4. फेबियन समाजवादाची स्थापना _____ या देशात झाली.
5. विल्यम गॉडविन हा _____ चा जनक आहे.

B) Answer in one sentence (attempt all)

05

1. Who is the writer of Das capital?
2. Who was the friend of Karl Marx?
3. State the meaning of Socialism.
4. In which year Indian Parliament enacted water pollution control Act?
5. What is Anarchism?

ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा (सर्व अनिवार्य)

1. 'दास कॅपिटल' या ग्रंथाचा लेखक कोण आहे.
2. कार्ल मार्क्सचा मित्र कोण होता?
3. समाजवादाचा अर्थ सांगा.

4. भारतीय संसदेने कोणत्या वर्षी जलप्रदूषण प्रतिबंध व नियंत्रण कायदा पारित केला.
5. अराज्यवाद म्हणजे काय?

Q2 A) Explain concepts / terms / units / events (any two)

10

1. Merits of Anarchism
2. Democratic Socialism
3. Types of pollution
4. Corporate state

अ) संकल्पना / संज्ञा / घटक / घटना स्पष्ट करा (कोणतेही दोन)

1. अराज्यवादाचे गुण
2. लोकशाही समाजवाद
3. प्रदूषणाचे प्रकार
4. प्रमंडळात्मक राज्य

B) Attempt in short (any two)

10

1. Write the merits of socialism
2. State the demerits of Anarchism
3. What is Environmentalism?
4. Explain the features of Anarchism.

ब) थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन)

1. समाजवादाचे गुण लिहा.
2. अराज्यवादाचे दोष विशद करा
3. पर्यावरणवाद म्हणजे काय?
4. अराज्यवादाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

Q3 Answer in detail (any one)

20

1. Write an essay on communism
2. State the features of fascism. Explain merits and demerits of fascism.

सविस्तर उत्तर लिहा (कोणतेही एक)

1. साम्यवादावर निबंध लिहा.
2. फॅसिझमची वैशिष्ट्ये सांगून गुण-दोष स्पष्ट करा.

Total No. of Printed Pages: 03

SUBJECT CODE NO: - ZZ-1492
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. F.Y. Sem II
Examination March / April - 2023
Political Science - III Principles of Political Science

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks: 40]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- 1) All questions are compulsory.
सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- 2) Use blue or black Pen only.
फक्त निळ्या किंवा काळ्या पेनचा वापर करावा.
- 3) Use pencil for diagram.
आकृत्यांसाठी पेन्सिलचा वापर करावा.
- 4) Use of any signs, attracting attentions is prohibited.
कोणतीही लक्षवेधक व सांकेतिक खुण करण्यास प्रतिबंध आहे.

Q1 A) Answer multiple choice questions. (Attempt all)

05

- 1) The term 'Liberty, has drawn from the _____ word.
 - a) Latin
 - b) English
 - c) French
 - d) Spanish
- 2) Who said 'Political liberty without economic equality is a myth'?
 - a) T. H. Green
 - b) J. S. Mill
 - c) G.D.H. Cole
 - d) Herald La ski
- 3) Who is among the advocate of negative theory of liberty.
 - a) Kant
 - b) Marx
 - c) Sedgwick
 - d) Isaiah Berlin
- 4) Who described elections as the heart of democracy?
 - a) Lincoln
 - b) Woodrow Wilson
 - c) James Mill
 - d) Joseph Schumpeter
- 5) The term 'equality' is derived from _____ Latin word.
 - a) Equal
 - b) Aequitas
 - c) Elista
 - d) Equinox

खालील बहुपर्यायी प्रश्न सोडवा. (सर्व अनिवार्य)

१. 'लिबर्टी' या शब्दाची उत्पत्ती _____ भाषेतून झाली.
 अ) लॅटिन
 ब) इंग्रजी
 क) फ्रेंच
 ड) स्पॅनिश
२. 'आर्थिक समतेशिवाय राजकीय स्वतंत्र्य मिथ्य आहे' असे कोणी म्हटले ?
 अ) टी. एच. ग्रीन
 ब) जे. एस. मिल
 क) जी. डी. एच. कोल
 ड) हेरॉल्ड लास्की
३. नकारात्मक स्वातंत्र्याच्या संकल्पनेचे समर्थन कोणी केले ?
 अ) कांट
 ब) मार्क्स
 क) सिजवीक
 ड) इसाय बर्लिन
४. 'निवडणूका हा लोकशाहीचा आत्मा आहे' असे कोणी म्हटले?
 अ) लॅकन
 ब) वुड्रो विल्सन
 क) जेम्स मिल
 ड) जोसेफ शुपिटर
५. 'इक्विलिटी' या शब्दाची उत्पत्ती _____ या लॅटिन शब्दापासून झाली.
 अ) इक्वल
 ब) इक्विटास
 क) इलिस्टीया
 ड) इक्विनास

B) Answer in a sentence (Attempt all)

05

- 1) Who wrote the book 'A preface of Democratic theory'?
- 2) Who defined democracy as 'Government of the people, by the people, for the people'?
- 3) Who wrote the book 'On Liberty'?
- 4) The term 'Distributive Justices' was coined by.
- 5) Who described democracy as the tyranny of majority?

एका वाक्यात उत्तरे लिहा (सर्व अनिवार्य)

१. 'लोकशाही सिद्धांताची प्रस्तावना' हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?
२. 'लोकांनी लोकांसाठी चालवलेले राज्य म्हणजे लोकशाही' असे कोणी म्हटले ?

३. 'ऑन लिबर्टी' हा ग्रंथ कोणी लिहीला ?
४. वितरणात्मक न्यायाची संकल्पना कोणी मांडली ?
५. 'बहुमताची हुकूमशाही' अशी लोकशाहीची व्याख्या कोणी केली?

Q2 Explain concept / terms / units / events. (Any Two)
(word limitation minimum 60 for each answer)

10

- 1) Political Liberty
- 2) Parliamentary Democracy
- 3) Modern Liberalism
- 4) Feminism

संकल्पना / संज्ञा / घटक / घटना स्पष्ट करा. (कोणतेही दोन)
(प्रत्येक प्रश्नास किमान 60 शब्द मर्यादा)

१. राजकीय स्वातंत्र्य
२. संसदीय लोकशाही
३. आधुनिक उदारमतवाद
४. स्त्रीवाद

Q3 Attempt answer in short. (Any Two)
(word limitation minimum 60 for each answer)

10

- 1) Write types of equality?
- 2) Explain merits of Democracy
- 3) Explain Elements of Nationalism
- 4) Describe features of Liberalism

थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)
(प्रत्येक प्रश्नास किमान 60 शब्द मर्यादा)

१. समतेचे प्रकार लिहा.
२. लोकशाहीचे गुण स्पष्ट करा.
३. राष्ट्रवादाचे आधारभूत घटक स्पष्ट करा
४. उदारवादाची तत्वे स्पष्ट करा.

Q4 Answer in details (Any one)
(word limitation minimum 200 for each answers)

10

- 1) Write the definition, merits and demerits of Democracy?
- 2) Explain the elements and types of Liberalism.

सविस्तर उत्तर लिहा (कोणतेही एक)
(प्रत्येक प्रश्नास किमान २०० शब्द मर्यादा)

१. लोकशाहीची व्याख्या सांगून गुण-दोष स्पष्ट करा.
२. उदारवादाची तत्वे सांगून प्रकार स्पष्ट करा.

Total No. of Printed Pages: 04

SUBJECT CODE NO: - ZZ-1493
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. F.Y. (Sem-II)
Examination March / April - 2023
Political Science - IV
Indian Government and Politics

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks: 40]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- 1) All questions are compulsory.
१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- 2) Use blue or black pen Only.
२) फक्त निळ्या आणि काळ्या पेनचा वापर करावा.
- 3) Use pencil for diagrams.
३) आकृत्यांसाठी पेन्सिलचा वापर करावा.
- 4) Use of any signs, attracting attentions is prohibited.
४) कोणतीही लक्षवेधक व सांकेतिक खुण करण्यास प्रतिबंध आहे.

Q1 A) Answer multiple choice questions. (Attempt All)

05

- 1) Who has the power to legislate on a subject in the concurrent list?
 - a) Union Government
 - b) State Government
 - c) Union and state Government
 - d) None of the above
- 2) In which article of Indian constitution provision have been made for the central election commission?
 - a) Article 356
 - b) Article 368
 - c) Article 324
 - d) Article 252
- 3) Who among the following has the right to recognize political parties?
 - a) Union Government
 - b) Central election commission
 - c) President
 - d) Parliament
- 4) Who is the author of the book 'Pressure groups in India'?
 - a) Robert C Vaughan
 - b) Almonds
 - c) Morris Jones
 - d) Minor Wiener

5) What was the number of subjects in the state list in the original constitution?

- a) 66
- b) 56
- c) 76
- d) 86

खालील बहुपर्यायी प्रश्न सोडवा. (सर्व अनिवार्य)

१. समवर्ती सूचीतील विषयावर कायदा करण्याचा अधिकार कोणाला आहे?

- अ) केंद्र सरकार
- ब) राज्य सरकार
- क) केंद्र आणि राज्य सरकार
- ड) यापैकी नाही

२. भारतीय संविधानाच्या कोणत्या कलमात केंद्रीय निवडणूक आयोगाच्या बाबतीत तरतूदी केल्या आहेत?

- अ) कलम ३५६
- ब) कलम ३६८
- क) कलम ३२४
- ड) कलम २५२

३. राजकीय पक्षांना मान्यता देण्याचा अधिकार खालीलपैकी कोणाला आहे?

- अ) केंद्र सरकार
- ब) केंद्रीय निवडणूक आयोग
- क) राष्ट्रपती
- ड) संसद

४. "Pressure groups in India" या ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत?

- अ) रॉबर्ट सी वोन
- ब) आल्मंड
- क) मोरीस जोन्स
- ड) मायनर वीनर

५. मूळ राज्यघटनेत राज्यसूचीतील विषयांची संख्या किती होती?

- अ) ६६
- ब) ५६
- क) ७६
- ड) ८६

B) Write the answers in one sentences.

05

- 1) Which article of the constitution of India created the finance commission?
- 2) Which constitutional amendments made the voting age 18?
- 3) Why was the V.M.Tarkunde committee constituted?
- 4) What is the retirement age of the central election commissioner?
- 5) Who has the right to conduct the election of the president and vice-president of the India?

ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (सर्व अनिवार्य)

१. भारतीय संविधानाच्या कोणत्या कलमाने वित्त आयोगाची निर्मिती केली आहे?
२. कोणत्या घटनादुरुस्तीने मताधिकाराचे स्थापना कशासाठी करण्यात आली होती?
३. व्ही.एम.तारकुंडे समितीची स्थापना कशासाठी करण्यात आली होती?
४. केंद्रीय निर्वाचन आयुक्तांच्या निवृत्तीचे वय किती आहे?
५. भारताचे राष्ट्रपती आणि उपराष्ट्रपती यांची निवडणूक घेण्याचा अधिकार कोणाला आहे?

Q2 Explain Concepts / Terms / Units / Events. (any two)
(word limitation minimum 60 for each answer)

10

- 1) Centre-state fiscal relations
- 2) Electoral reforms
- 3) Union List
- 4) Types of pressure group

संकल्पना / संज्ञा / घटक / घटना स्पष्ट करा. (कोणतेही दोन)
(प्रत्येक प्रश्नास किमान ६० शब्द मर्यादा)

१. केंद्र-राज्य वित्तीय संबंध
२. निवडणूक सुधारणा
३. केंद्रसूची

४. दबावगटाचे प्रकार

Q3 Attempt answer in short. (any two)
(word limitation minimum 60 for each answer)

10

- 1) Explain the characteristics of Indian Union.
- 2) Explain the recommendations of V.M.Tarkunde committee
- 3) Enumerate the types of pressure group.
- 4) State the major functions of political parties.

थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)
(प्रत्येक प्रश्नास किमान ६० शब्द मर्यादा)

१. भारतीय संघराज्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
२. व्ही.एम.तारकुंडे समितीच्या शिफारसी स्पष्ट करा.
३. दबाव गटाचे प्रकार विषद करा.
४. राजकीय पक्षांचे प्रमुख कार्य सांगा.

Q4 Answer in details. (any one)
(word limitation minimum 200 for each answer)

10

- 1) Discuss in details the administrative relationship between centre and the state in India.
- 2) Explain in details the powers and functions of the election commission by stating its composition.

सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक)
(प्रत्येक प्रश्नास किमान २०० शब्द मर्यादा)

१. भारतातील केंद्र-राज्य यांच्यातील प्रशासकिय संबंधाची सविस्तर चर्चा करा.
२. निर्वाचन आयोगाची रचना सांगून अधिकार आणि कार्य सविस्तर विषद करा.